

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ ОБДАРОВАНОЇ ДИТИНИ НАПН УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ ПСИХОЛОГІЇ ІМ. Г. С. КОСТЮКА НАПН УКРАЇНИ

Навчання і виховання обдарованої дитини: теорія та практика

Збірник наукових праць

Випуск № 2 (15)

Київ – 2015

УДК 376.54+159.928.22

ББК 74.202.4я43

Н15

Навчання і виховання обдарованої дитини: теорія та практика : збірник наукових праць / В. В. Камишин (головний редактор) та інші. – Випуск 15. – К. : Інститут обдарованої дитини, 2015. – 134 с.

Видання є фаховим ВАК України серії «Педагогіка» та «Психологія» (протокол № 1-05/8 від 22.12.2010 року).

Друкується за рішенням Вченої ради Інституту психології ім. Г. Костюка НАПН України (протокол № 12 від 24.12.2015 р.) та Вченої Ради Інституту обдарованої дитини НАПН України (протокол № 12 від 23.12.2015 р.).

Головний редактор: *Володимир Вікторович Камишин*, доктор педагогічних наук, старший науковий співробітник, директор Інституту обдарованої дитини НАПН України, м. Київ, Україна

Заст. головного редактора (науковий редактор): *Ніна Федорівна Федорова*, кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник відділу моніторингу обдарованості дітей та молоді Інституту обдарованої дитини НАПН України, м. Київ, Україна

Члени редакційної колегії:

Аніщенко Наталія Вікторівна – кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач відділу діагностики обдарованості Інституту обдарованої дитини НАПН України, м. Київ, Україна

Артамонова Олена Геннадіївна – кандидат психологічних наук, заступник директора з науково-інформаційної роботи Федеральної державної бюджетної установи «Центр дослідження проблем виховання, формування здорового способу життя, профілактики наркоманії, соціально-педагогічної підтримки дітей та молоді», м. Москва, Росія

Балл Георгій Олексійович – доктор психологічних наук, завідувач лабораторії методології і теорії психології Інституту психології імені Г. С. Костюка НАПН України, м. Київ, Україна

Буркова Людмила Василівна – доктор педагогічних наук, старший науковий співробітник, заступник директора з наукової роботи Інституту обдарованої дитини НАПН України, м. Київ, Україна

Башаров Шариф Рамазанович – доктор психологічних наук, професор, декан педагогічного факультету Бухарського державного університету, м. Бухара, Узбекистан

Вержибок Галина Владиславівна – кандидат психологічних наук, доцент, член-кореспондент Міждисциплінарної Академії наук, керівник секції «Гендерна психологія» Білоруського об'єднання психологів, м. Мінськ, Білорусь

Веселинова Сніжанна Ставриєва – доктор наук, професор в галузі елементарної освіти на факультеті освіти і науки Університету «Гоце Делчев», м. Штіп, Республіка Македонія

Волощук Іван Степанович – доктор педагогічних наук, головний науковий співробітник відділу підтримки обдарованості та міжнародної співпраці Інституту обдарованої дитини НАПН України, м. Київ, Україна

Галчева Камелія Бориславова – доктор педагогічних наук, доцент, кафедри дошкільної педагогіки на педагогічному факультеті Пловдивського університету «Паїсій Хілендаськи», м. Пловдив, Болгарія

Геворкян Майнаруш Маратовна – кандидат педагогічних наук, доцент Вірменського педагогічного університету імені Хачагура Абовяна, м. Єреван, Республіка Вірменія

Гусейнова Тамілла Мамед Рза кизи – кандидат філологічних наук, доцент кафедри іноземних мов Академії Державного управління при Президентові Азербайджанської республіки, м. Баку, Азербайджан

Довгий Станіслав Олексійович – доктор фізико-математичних наук, професор, президент Малої академії наук України, м. Київ, Україна

Кучеряну Стела Георгіївна – кандидат психологічних наук, доцент кафедри психології ПГУ (Педагогічний державний університет) імені Т. Г. Шевченка, м. Тирасполь, Молдова

Лук'янчук Наталія Вадимівна – кандидат психологічних наук, завідувач сектору «Соціалізація обдарованої дитини» відділу проектування розвитку обдарованості Інституту обдарованої дитини НАПН України

Максименко Сергій Дмитрович – доктор психологічних наук, професор, дійсний член НАПН України, директор Інституту психології імені Г. С. Костюка НАПН України, м. Київ, Україна

Мадзігон Василь Миколайович – доктор педагогічних наук, професор, дійсний член НАПН України, радник директора Інституту обдарованої дитини НАПН України, м. Київ, Україна

Моляко Валентин Олексійович – доктор психологічних наук, завідувач лабораторії психології творчості Інституту психології імені Г. С. Костюка НАПН України, м. Київ, Україна

Музика Олексій Леонідович – кандидат психологічних наук, професор, завідувач лабораторії обдарованості Інституту психології імені Г. С. Костюка НАПН України, м. Київ, Україна

Осадчий Іван Григорович – доктор педагогічних наук, директор Інституту післядипломної освіти Київської обласної державної адміністрації, м. Біла Церква, Україна

Плахотник Василь Макарович – доктор педагогічних наук, провідний науковий співробітник Інституту обдарованої дитини НАПН України, м. Київ, Україна

Сманцер Анатолій Петрович – доктор педагогічних наук, заслужений діяч науки Республіки Білорусь, професор кафедри педагогіки і проблем розвитку освіти Білоруського державного університету, м. Мінськ, Білорусь

Тесленко Валентин Вікторович – доктор педагогічних наук, провідний науковий співробітник відділу підтримки обдарованості та міжнародного співробітництва Інституту обдарованої дитини НАПН України, м. Київ, Україна

Тодорова Біляна Божинова – доктор болгарської мови, головний асистент на кафедрі болгарської мови, м. Благоевград, Болгарія

Турбан Вікторія Вікторівна – доктор психологічних наук, учений секретар Інституту психології імені Г. С. Костюка НАПН України, м. Київ, Україна

Усманова Манзура Наймівна – кандидат психологічних наук, доцент, м. Бухара, Узбекистан

Чепелєва Наталія Василівна – доктор психологічних наук, заступник директора з наукової роботи психології Інституту психології імені Г. С. Костюка НАПН України, м. Київ, Україна

Чупров Леонід Федорович – кандидат психологічних наук, професор РАН (Російської Академії Природознавства), заслужений працівник науки і освіти РАН, м. Черногорск, Хакасія, Росія

Швалб Юрій Михайлович – доктор психологічних наук, професор, завідувач лабораторії екологічної психології Інституту психології імені Г. С. Костюка НАПН України, м. Київ, Україна

У наукових працях, що ввійшли до збірника, висвітлюється проблема обдарованості дітей та молоді в Україні, аналізується міжнародний досвід з цієї проблеми, висловлюються власні бачення науковців, освітянської громадськості.

Збірник розраховано на наукових, науково-педагогічних і педагогічних працівників, учителів, вихователів дошкільних закладів, аспірантів, докторантів, а також керівників та спеціалістів, причетних до управління освітньою діяльністю.

За достовірність даних відповідальність несе автор статті.

Рецензенти:

Аніщенко О. В. – доктор педагогічних наук, старший науковий співробітник, завідувач відділу андрології Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України;

Швалб Ю. М. – доктор психологічних наук, професор, завідувач лабораторії екологічної психології Інституту психології імені Г. С. Костюка НАПН України.

УДК 376.54+159.928.22
 ББК 74.202.4я43
 Н15

Training and education of a gifted child: theory and practice: Collection of scientific articles / V. Kamishin (chief editor) and others. – Edition 15. – K. : Institute of Gifted Child, 2015. – 134 p.

The edition concerns to the Higher Attestation Commission of Ukraine's professional series «Pedagogy» and «Psychology» (protocol № 1-05/8, 22.12.2010).

Published by the decision of the Academic Council of Kostiuik Institute of Psychology of the National Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine (protocol № 12, 24.12.2015) and the Academic Council of Institute of Gifted Child of the National Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine (protocol № 12, 23.12.2015).

Chief Editor: *Kamyshyn Volodymyr Viktorovych*, Doctor of Pedagogical Sciences, Senior Research Fellow, director of Institute of Gifted Child of the National Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine, Kyiv, Ukraine

Deputy Chief Editor (Scientific Editor): *Fedorova Nina Fedorivna*, Candidate of Pedagogical Sciences, Senior Research Fellow, department of children and youth giftedness' monitoring, Institute of Gifted Child of the NAPS of Ukraine, Kyiv, Ukraine

Editorial Board Members:

Anishchenko Nataliia Viktorivna – Candidate of Pedagogical Sciences, docent, head of department of giftedness diagnostics, Institute of Gifted Child of the National Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine, Kyiv, Ukraine

Artamonova Olena Hennadiivna – Candidate of Psychological Sciences, deputy director for scientific information work of the Federal State Organization «Research Center of education, healthy lifestyles, prevention of drug addiction, social and educational support to children and young people», Moscow, Russia

Ball Heorhii Oleksiiovych – Doctor of Psychological Sciences, head of the Laboratory of theory and methodology of Psychology, Kostiuik Institute of Psychology of NAPS of Ukraine, Kyiv, Ukraine

Burkova Liudmyla Vasylivna – Doctor of Education, Senior Researcher, deputy director of research, Institute of Gifted Child, the National Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine, Kyiv, Ukraine

Basharov Sharyf Ramazanovych – Doctor of Psychological Sciences, professor, Dean of Faculty of Education, Bukhara State University, Bukhara, Uzbekistan

Verzhybok Halyna Vladyslavivna – Candidate of Psychological Sciences, docent, corresponding member of the Interdisciplinary Academy of Sciences, head of section «Gender Psychology», Belarusian association of psychologists. Minsk, Belarus

Veselynova Snizhanna Stavryieva – Doctor of Sciences, professor in the area of Elementary education, Faculty of Education, University Goce Delcev, Stip, Macedonia

Voloshchuk Ivan Stepanovych – Doctor of Pedagogical Sciences, Senior Research Fellow, department of international cooperation and giftedness, Institute of Gifted Child of the National Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine, Kyiv, Ukraine

Halcheva Kameliia Boryslavova – Doctor of Pedagogical Sciences, docent of preschool pedagogy department, Pedagogical Faculty, Plovdiv University «Paysii Hilendarski», Plovdiv, Bulgaria

Hevorkian Mainarush Maratovna – Candidate of Pedagogical Sciences, docent of Armenian Pedagogical University after Khachatur Abovyan, Yerevan, Republic of Armenia

Huseinova Tamilla Mamed Rza kyzy – Candidate of Philological Sciences, Associate Professor of Foreign Languages Academy of Public Administration under the President of Azerbaijan Republic, Baku, Azerbaijan

Dovhyi Stanislav Oleksiiovych – Doctor of Physical and Mathematical Sciences, professor, President of Minor Academy of Sciences of Ukraine, Kyiv, Ukraine

Kucherianu Stela Heorhiivna – Candidate of Psychological Sciences, docent, department of psychology, Taras Shevchenko Pedagogical State University, Teraspol, Moldova

Lukyanchuk Nataliia Vadymivna – Candidate of Psychological Sciences, head of sector “Socialization of a gifted child”, department of giftedness design, Institute of Gifted Child of the National Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine, Kyiv, Ukraine

Maksymenko Serhii Dmytrovych – Doctor of Psychological Sciences, professor, Full Member of the National Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine, director of Kostyuk Institute of Psychology of NAPS of Ukraine, Kyiv, Ukraine

Madzihon Vasyl Mykolaiovych – Doctor of Pedagogical Sciences, professor, Full Member of the National Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine, advisor to the director of Institute of Gifted Child of the National Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine, Kyiv, Ukraine

Moliako Valentyn Oleksiiovych – Doctor of Psychological Sciences, head of the laboratory of psychology of creativity, Kostyuk Institute of Psychology of NAPS of Ukraine, Kyiv, Ukraine

Muzyka Oleksii Leonidovych – Candidate of Pedagogical Sciences, professor, head of the laboratory of giftedness, Kostyuk Institute of Psychology of NAPS of Ukraine, Kyiv, Ukraine

Osadchyi Ivan Hryhorovych – Doctor of Pedagogical Sciences, director of Institute of Postgraduate Education of Kyiv Regional State Administration, Bila Tserkva, Ukraine

Plakhotnyk Vasyl Makarovych – Doctor of Pedagogical Sciences, Senior Research Fellow, Institute of Gifted Child of the National Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine, Kyiv, Ukraine

Smantser Anatolii Petrovych – Doctor of Pedagogical Sciences, Honored Scientist of the Republic of Belarus, professor of pedagogy and development problems of the Belarusian State University, Minsk, Belarus

Teslenko Valentyn Viktorovych – Doctor of Pedagogical Sciences, Senior Research Fellow department of international cooperation and giftedness, Institute of Gifted Child of the National Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine, Kyiv, Ukraine

Todorova Biliiana Bozhynova – Doctor of Bulgarian language, chief assistant at the department of Bulgarian language, Blagoevgrad, Bulgaria

Turban Viktoriia Viktorivna – Doctor of Psychological Sciences, Scientific Secretary, Kostyuk Institute of Psychology of NAPS of Ukraine, Kyiv, Ukraine

Usmanova Manzura Naimivna – Candidate of Psychological Sciences, docent, Bukhara, Uzbekistan

Chepelieva Nataliia Vasylivna – Doctor of Psychological Sciences, Deputy Director for Science of Psychology, Kostyuk Institute of Psychology of NAPS of Ukraine, Kyiv, Ukraine

Chuprov Leonid Fedorovych – Candidate of Psychological Sciences, professor of Russian Academy of Natural Sciences, Honored Worker of Science and Education of Russian Academy of Sciences, Chernogorsk, Khakassia, Russia

Shvalb Yurii Mykhailovych – Doctor of Psychological Sciences, professor, head of Laboratory of Environmental Psychology, Kostyuk Institute of Psychology of NAPS of Ukraine, Kyiv, Ukraine

Scientific works that are included in the digest highlight the problem of gifted children and youth in Ukraine, analyze international experience on this issue, express views of scientists and educational community.

The digest is designed for scientific, pedagogical and teaching staff, teachers, educators of pre-school institutions, graduate students, doctoral students, as well as for managers and professionals involved in the management of educational activities.

The author is responsible for the accuracy of the information.

Reviewers:

Anishchenko O. V. – Doctor of Pedagogical Sciences, Senior Research Fellow, department of andragogics, Institute of Pedagogical Education and Adult Education, the National Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine;

Shvalb Yu. M. – Doctor of Psychological Sciences, professor, head of Laboratory of Environmental Psychology, Kostyuk Institute of Psychology.